

כך מצפצף "כרמל כימיקלים" על הסביבה

למפעל "כרמל כימיקלים" בעתלית יש היסטוריה של זיהום. הוא נמצא אשם בזיהום, סביבה ואוויר, בין השאר בחומרים מסוכנים, על מנהליו הוטלו עבודות שירות והוא נקנס בקנס כבד. אך המפעל המשיך לזהם, ואף פעל ללא רישיון. אפילו שימוע במשרד להגנת הסביבה לא הביא לתיקון הליקויים, ומנהל מחוז הצפון במשרד הודיע: עד כאן יעל עברי-דראל

 שלחו להדפסה

מזהם ולא משלם

גם שימוע רשמי לא הועיל. "כרמל כימיקלים" צילום: גדעון בצלאל

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

האם ייתכן שמפעל כימיקלים פועל בקרבת ריכוז אוכלוסיה צפוף, מזהם פעם אחר פעם את הים, מלכלך את הסביבה, פולט חומרים רעילים לאוויר, מפעיל מתקנים ללא היתר ואף פועל בחלק מהזמן ללא רישיון. בהחלטה! הנה לדוגמא מפעל "כרמל כימיקלים" בעתלית.

המפעל מייצר חומרים פלסטיים, שרפים ודבקים לתעשיית העץ והטקסטיל. כבר בשנת 1999 נמצאו ליקויים סביבתיים בהתנהלות המפעל, ובשנת 2001 החלו הליכים משפטיים נגדו. אשתדך, במסגרת הסדר טיעון, גזר בית משפט השלום בחיפה 150 שעות של עבודות לשרות הציבור על שני מנהלים במפעל, והטיל עליו גם קנס כספי בסך 700 אלף שקלים. בפסיקתו קבע השופט כמאל חיר כי המפעל אשם בזיהום חוף הים בעתלית ובטיפול לקוי במערכת השפכים שלו.

ניתן היה לצפות שלאחר עונש כה כבד ישפר המפעל את התנהלותו, ויפסיק לזהם את סביבתו. אלא מבדיקה שנערכה לאחרונה על-ידי מחוז הצפון במשרד להגנת הסביבה עולה כי לא רק שהמפעל ממשיך לזהם - אלא שהוא פועל ללא רישיון עסק.

תלונות חוזרות ונשנות על ריח

בדיקת המשרד באה בעקבות תלונות רבות מצד תושבי עתלית, ולאחר מכתב חריף ששלחו פעילי "הקואליציה למען בריאות הציבור" למשרד בנושא. בבדיקה נמצאה שורה ארוכה של ליקויים: חומרים מסוכנים שלא אוחסנו כראוי, מפגעי ריח שמקורם בפורמלדהיד (חומר שהוכח כמסרטן - י.ע-ד), היעדר תוכנית מסודרת בטיפול בפליטות, בעיית אטימות במכלים תת-קרקעיים, חשד לזיהום קרקע והזרמת שפכים לבריכת אידי - בניגוד להמלצת המשרד להגנת הסביבה.

מחוז הצפון של המשרד להגנת הסביבה מיהר לפעול ובעקבות ממצאי הבדיקה זימן את ראשי המפעל לשימוע. השימוע נערך באמצע חודש אוקטובר, ומפרוטוקול הדיון, שהגיע לידי ynet עולה כי המפעל נדרש בעבר להכין תוכנית למניעת פליטות בלתי מוקדיות (פליטות שמקורן לא בארובות אלא בבריכת אידי, מיכלים וכ"ד - י.ע-ד), אך לא עמד בדרישה.

עוד התברר בשימוע כי למרות דרישות המשרד בעבר, המפעל עדיין לא ביצע תוכנית לאיסוף חומרים מזהמים וחומרים מסוכנים ורעילים מבריכות האידי שלו. ראשי המפעל, ביניהם המנכ"ל גיל דנקנר, לא סיפקו בשימוע הסברים לליקויים ורק אמרו כי בכוונתם להגיש תוכנית למיפוי ותיקון דליפות.

בעיה נוספת שעלתה בשימוע קשורה ברישיון העסק של המפעל. התברר שהרשיון ניתן מבלי שהמשרד להגנת הסביבה נתן לכך את אישורו - כמתחייב בחוק. אילנית יובל פודים, מרכזת שפכים תעשייתיים במחוז הצפון, התייחסה לכך מפורשות בשימוע: "לגבי מצב רישוי העסק, ניתנו תנאים מוקדמים והרשות המקומית הוציאה רישיון עסק, למרות שלא אישרנו זאת. ייתכן שהמצב המשפטי הוא שאתם בלי רישיון עסק כי אנחנו לא אישרנו".

בתום השימוע הוקצבו למפעל 30 ימים לתיקון הליקויים ולמילוי תנאי רישיון העסק שלו. אלא שגם התראה זו, וגם העובדה כי מועדה פג לפני למעלה משבועיים, לא מטרידה את בעלי המפעל. בשיחה עם ynet אישר רוברט ראובן, מנהל מחוז הצפון במשרד להגנת הסביבה, כי כיום ממשיך המפעל לפעול בצורה לא חוקית.

"הבדיקה שלנו מעלה שהמפעל לא עמד בכל דרישותינו, הן בתחום איכות הסביבה והן בתנאים למילוי רישיון העסק שלו, והוא פועל למעשה ללא רישיון". ראובן הבהיר כי אם לא יעמוד המפעל בכל התנאים עד ליום ג' הקרוב, תיפתח נגדו חקירה פלילית.

כרוניקה של זיהום ידוע מראש

ל"כרמל כימיקלים" יש היסטוריה ארוכה של זיהום סביבתי. בשנת 2001 הואשם המפעל בכך שבשלושה מועדים שונים במהלך השנים 1999-2000 הוזרמו שפכים דרך תעלת ניקוז לעבר הים, תוך לכלוך רשות הרבים. עמוס גולדברג, שהיה בעת האירוע הראשון סמנכ"ל המפעל וקודם אחר כך למשרת המנכ"ל, ומר דוד דנקנר, שהיה בעת האירוע הראשון מנכ"ל המפעל - הואשמו בתיק זה בעבירות על החוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, ובעבירות על חוק המים וחוק שמירת הניקיון.

בשנת 2004 הואשם המפעל וגולדברג באופן אישי, בכך שבמועדים שונים בשנת 2001 הזרימו שפכים המכילים חומר מסוכן מהמפעל לים, ללא היתר הזרמה לים. בנוסף הם הואשמו בזיהום מקורות מים, בהשלכת פסולת, בהפעלת בריכת האידי באופן לא תקין ובהפרת תנאים ברשיון עסק. בינואר 2006 אימץ השופט כמאל חיר, את הסדר הטיעון במסגרתו הטילו על המפעל וראשיו קנס ועונש עבודות שירות.

גדעון בצלאל, יושב ראש עמותת "כחול וירוק", המתגורר בעתלית ועוקב אחר פעילות המפעל מזה שנים, מעיד כי מדובר במקרה מתסכל. "הכביש שמוביל לביתי עובר בסמוך למפעל, ובכביש הזה מריחים את ריח הפורמלדהיד, שהוא חומר מסרטן ודאי", הוא אומר.

בצלאל אמר כי המפעל ממוקם כ-100 מטרים מגדר תחנת הרכבת ביישוב, וכי תושבים רבים צועדים על הכביש הסמוך לו בהליכות הרגליות היומיות. לדבריו, בימים אלה מתגבשת ביישוב בקשה לתביעה ייצוגית, לאחר שתושבים רבים מאסו בזיהומים החוזרים והנשנים.

יזהר רשף, יושב ראש "הקואליציה למען בריאות הציבור", - ארגון סביבה הפעיל באזור הצפון, טוען כי למרות תגובתם המהירה של אנשי מחוז הצפון במשרד להגנת הסביבה, הרי שמדובר במקרה המצביע דווקא על בעייתיות בכוח האדם במחוז. "אנו אמנם מאוד שמחים על תגובתו המהירה של המשרד, אך אנו מצפים מהמדינה, מהמשרד עצמו וממשרד האוצר שיקחו זאת כדוגמה לבעיה הקשה של מחסור בכוח אדם - שאמור לטפל במפגעים סביבתיים באופן שוטף". רשף תוקף גם את המועצה המקומית על הקלות בה קיבל המפעל את הרשיון מבלי שעמד בתנאים: "אנו דורשים מהמועצה האזורית להפגין אחריות סביבתית ולא לחלק רשיון עסק כאילו היה דבר של מה בכך".

ממפעל "כרמל כימיקלים" נמסר בתגובה: "הטענה בדבר פליטות מקורה בטעות אשר הובהרה לנציגי משרד להגנת הסביבה. מפעל 'כרמל כימיקלים' מתנהל תוך שמירה על תקנות וחוקי איכות הסביבה מתוך הכרה בחשיבותם".

חזרה